

ส่วนที่ 4 นโยบายส่งเสริมและสนับสนุน SMEs

บทที่ 11

กรอบนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุน SMEs

11.1 ทบทวนกรอบนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ในปี 2544

ช่วงก่อนวิกฤติเศรษฐกิจ นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมโดยรวม เอื้อประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมขนาดใหญ่ค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมการลงทุนโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (ก่อนปี 2540) ซึ่งเน้นการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ โดยวิธีการกำหนดขนาดของอุตสาหกรรมที่สามารถขอการส่งเสริมไว้จะต้องมีเงินลงทุนไม่ต่ำกว่า 5 ล้านบาท รวมถึงมาตรการในการคืนภาษีนำเข้าวัตถุดิบ ซึ่งในทางปฏิบัติอุตสาหกรรมขนาดเล็กมีความยากลำบากในการขอคืนภาษีมากกว่าอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ สาเหตุส่วนหนึ่งเนื่องมาจากข้อจำกัดในการพิสูจน์สูตรการผลิต เป็นต้น ส่งผลให้การประกอบกิจการของ SMEs เสียเปรียบอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เพิ่มมากขึ้นไปอีก

อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา การสนับสนุน SMEs เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ดังจะเห็นได้จากการออก พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 แนวนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบันรวมไปถึงกรอบนโยบายในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่ได้มีการกล่าวถึงการส่งเสริมและสนับสนุน SMEs อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากกว่าช่วงก่อนวิกฤติเศรษฐกิจ

แนวทางการส่งเสริม SMEs ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ดำเนินการไปแล้วโดยหน่วยงานของรัฐบาล อันได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมล้วนสอดคล้องกับแนวนโยบายที่กล่าวถึงข้างต้น ซึ่งถือว่าครอบคลุมการพัฒนา SMEs เกือบจะครบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน การพัฒนาด้านการผลิตและการตลาด การส่งเสริมด้านการ

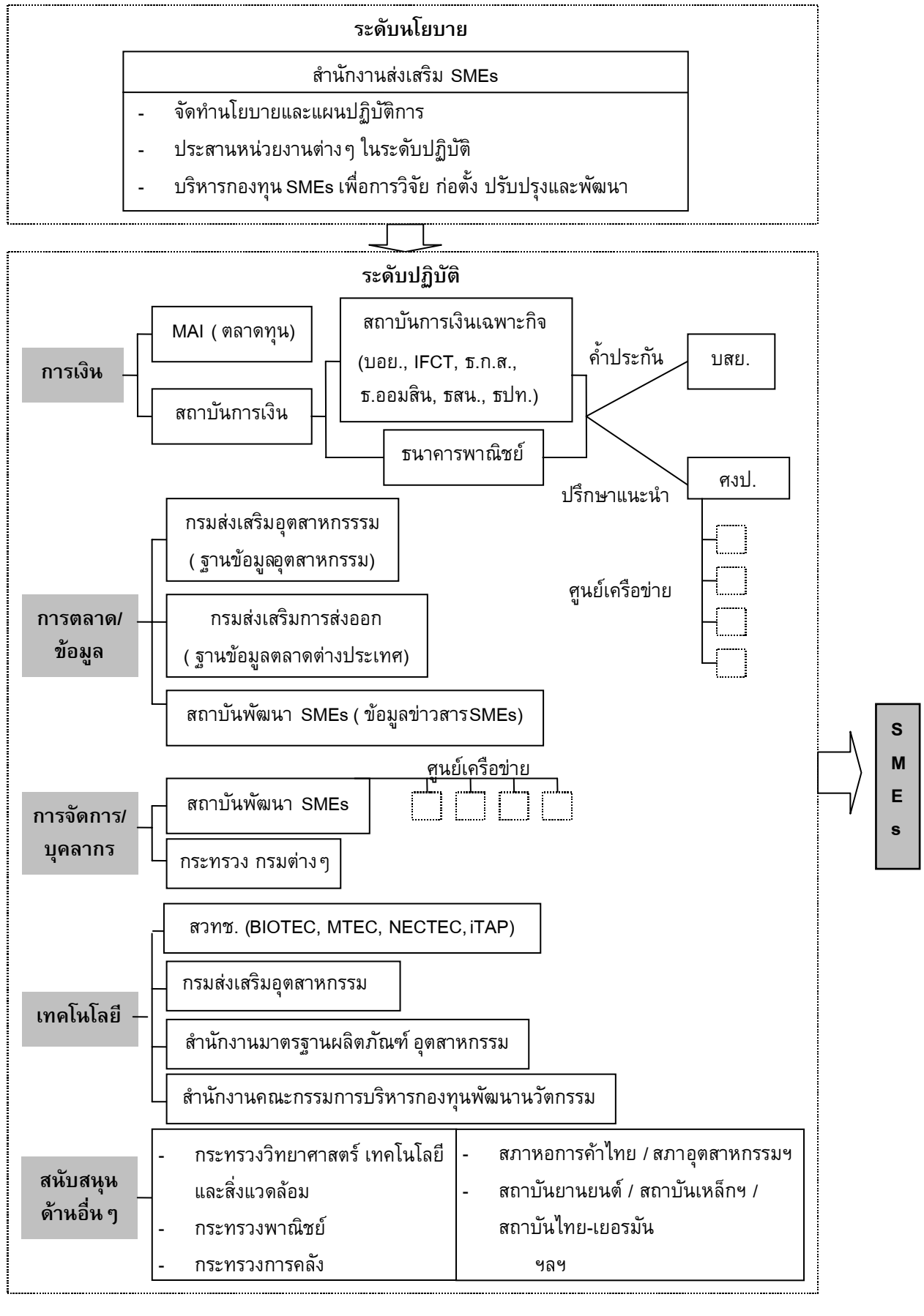
วิจัยพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี การพัฒนาด้านบุคลากร การแก้ไขกฎระเบียบ กฎหมายให้เอื้อต่อการพัฒนาของ SMEs การส่งเสริมธุรกิจชุมชน รวมถึงการ ส่งเสริมการลงทุนโดยให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ อีกทั้งยังมีนโยบายส่งเสริมให้เกิดการ เชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรม ระหว่างวิสาหกิจขนาดใหญ่กับวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม และระหว่างภาคเมืองกับภาคชนบท

อนึ่ง การส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ในปัจจุบันมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการด้านต่างๆ เป็นจำนวนมากได้ดังภาพที่ 11.1

11.1.1 นโยบายด้านการเงิน

เพื่อให้ธุรกิจสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้นและมีต้นทุนด้านดอกเบี้ยที่ ต่ำลง ภาครัฐมีนโยบายในการขยายการให้สินเชื่อโดยสถาบันการเงินเฉพาะกิจ 6 แห่ง ประกอบด้วย 1)บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม 2)บริษัทเงินทุน อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย 3)ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร 4)ธนาคารออมสิน 5)ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า 6)ธนาคารแห่งประเทศไทย ดำเนินการผ่านการรับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินของผู้ประกอบการ SMEs ผ่านสถาบัน การเงินต่างๆ และประสานความร่วมมือในการให้สินเชื่อกับธนาคารพาณิชย์ 9 แห่ง ประกอบด้วย 1)ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) 2)ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) 3)ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) 4)ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) 5)ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) 6)ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) 7)ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) 8)ธนาคารดี บี เอส ไทยทูน จำกัด (มหาชน) 9)ธนาคารเอเชีย จำกัด (มหาชน) ประกอบกับการค้ำประกัน สินเชื่อจากบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) ผ่านสถาบัน การเงินทั้งของรัฐและธนาคารพาณิชย์ และได้ขยายการค้ำประกันมากขึ้นในช่วงปีที่ ผ่านมา โดยจำนวนวงเงินค้ำประกันของปี 2544 สูงกว่าปี 2543 ถึง 3 เท่า

ภาพที่ 11.1 : แสดงการส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ในด้านต่าง ๆ

การจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาทางการเงินสำหรับวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาด ย่อม และประชาชน (ศงป.) เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำทางด้านการเงินแก่ ผู้ประกอบการ SMEs ให้สามารถบริหารจัดการทางการเงินและเข้าถึงแหล่งเงินทุน ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ปัจจุบันมีศูนย์เครือข่ายในจังหวัดต่างๆ จำนวน 40 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งในปี 2544 มีผู้เข้าขอคำปรึกษาจำนวนทั้งสิ้น 33,381 ราย วงเงิน ให้คำปรึกษา 30,849.48 ล้านบาท

การสนับสนุนการระดมทุนผ่านตลาดทุนทั้งการจัดตั้งกองทุนรวมเพื่อร่วม ลงทุนในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs Venture Capital Fund) กองทุนเงินร่วมทุนในวิสาหกิจขนาดกลาง (Thailand Recovery Fund) และการ ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ MAI ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ถึงแม้จะมีมาตรการ จูงใจทางภาษี โดยยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับรายได้ที่เป็นเงินปันผลหรือ ผลประโยชน์จากการโอนหุ้นของธุรกิจเงินร่วมทุน (Venture Capital) และยกเว้น ภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลและผลประโยชน์จากการโอนหุ้นให้แก่ผู้ลงทุนในธุรกิจ เงินร่วมทุนรวมทั้งการลดหย่อนค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนในตลาด MAI ก็ตาม

11.1.2 นโยบายส่งเสริมและสนับสนุนด้านการตลาด

เนื่องด้วยปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของผู้ประกอบการ SMEs คือ การไม่ รู้ช่องทางตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดย่อมที่ จัดจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้ในวงแคบหรือในชุมชน รัฐจึงผลักดันให้มีการจัดตั้งศูนย์ กระจายสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งผลิตใน ชุมชนตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ

สำหรับการเพิ่มช่องทางการตลาดต่างประเทศหรือการส่งออกนั้น ได้ส่งเสริม ให้พัฒนาตราสินค้าไทยให้เป็นที่ยอมรับและรู้จักในตลาดต่างประเทศ รวมถึงพัฒนา บรรจุภัณฑ์ให้มีมาตรฐานมากขึ้น ทั้งนี้รัฐได้ดำเนินการให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกอบรม และจัดให้มีการประกวดผลิตภัณฑ์เพื่อกระตุ้นให้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ตามที่ตลาดต้องการ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า

การให้การสนับสนุนด้านข้อมูลของรัฐมีส่วนช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบ ตลาด และความต้องการของผู้บริโภค รวมถึงรู้ข่าวสารข้อมูลความเป็นไปในธุรกิจ การผลิต และการลงทุน ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ที่ได้มีการจัดทำฐานข้อมูลดังกล่าว ได้แก่ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (ฐานข้อมูลด้านอุตสาหกรรม) กรมส่งเสริมการส่งออก (ฐานข้อมูลด้านตลาดต่างประเทศ) และสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (รวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ SMEs)

11.1.3 นโยบายด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

การผลิตที่ใช้เทคโนโลยีต่ำและไม่ทันสมัยเป็นข้อด้อยที่ทำให้ SMEs ไม่สามารถแข่งขันกับธุรกิจขนาดใหญ่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีจะต้องใช้ทุนสูง ซึ่งเป็นข้อจำกัดของผู้ประกอบการ SMEs ประกอบกับในอดีตการส่งเสริมด้านเทคโนโลยีจะเป็นการส่งเสริมโดยรวม ไม่ได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนแก่ SMEs โดยเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมจากกระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เป็นต้น ทำให้ผู้ประกอบการ SMEs ต้องพึ่งตนเองลองผิดลองถูกจนเกิดความเสียหายต่อผลผลิตเป็นอย่างมากกว่าจะใช้เทคโนโลยีประเภทนั้นๆ ได้

อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมารัฐได้ส่งเสริมให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีมากขึ้น โดยใช้มาตรการทางภาษีจูงใจให้เกิดการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับเงินได้เป็นจำนวนเท่ากับรายจ่ายในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี การหักค่าสึกหรอและค่าเสื่อมราคาสำหรับเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อจูงใจให้ผู้ประกอบการ SMEs ลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาปรับปรุงกระบวนการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน ทั้งในด้านคุณภาพ ปริมาณ รูปแบบ และเอกลักษณ์ให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก รวมถึงการบริการข้อมูลทางเทคโนโลยีเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และการให้บริการวิจัยเพื่อแก้ปัญหากระบวนการผลิตและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์แก่

ผู้ประกอบการ ทั้งนี้ ไม่มีข้อมูลแน่ชัดที่สามารถพัฒนาเทคโนโลยีให้กับ SMEs ได้มากน้อยเพียงใด แต่สถิติการจดทะเบียนซึ่งอยู่ในระดับต่ำมากเป็นเครื่องยืนยันได้ระดับหนึ่งว่าขีดความสามารถในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อ SMEs อยู่ในระดับต่ำ

การถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นอีกแนวทางที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยี แต่ในอดีตที่ผ่านมาการลงทุนจากต่างประเทศไม่ได้มีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีมากนัก แต่ในปัจจุบันรัฐได้ผลักดันให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากบริษัทข้ามชาติ โดยกำหนดเงื่อนไขการส่งเสริมการลงทุนสำหรับบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนจะต้องถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่อุตสาหกรรมสนับสนุนของไทย และเตรียมความพร้อมของบุคลากรไทยในการรับเทคโนโลยีในสาขาต่างๆ ได้แก่ เทคโนโลยีชีวภาพ โลหะและวัสดุ อิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

11.1.4 นโยบายด้านการบริหารจัดการและทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาประสิทธิภาพการประกอบการของ SMEs เป็นอีกเรื่องที่รัฐให้ความสำคัญอย่างมาก เพื่อลดข้อจำกัดด้านการผลิตที่มีประสิทธิภาพต่ำอันเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรเก่า คุณภาพแรงงาน รวมถึงระบบการบริหารจัดการ

โครงการชุปชีวิตธุรกิจไทยเป็นโครงการเด่นที่กระทรวงอุตสาหกรรมพยายามดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและแก้ไขปัญหาให้กับผู้ประกอบการ SMEs อย่างตรงจุด โดยจัดนักวินิจฉัยสถานประกอบการเข้าวิเคราะห์สถานภาพและปัญหาของกิจการในทุกๆ ด้าน เช่น กระบวนการผลิต การตลาด การบัญชี ข้อมูลลูกค้า เป็นต้น พร้อมทั้งจัดตั้งที่ปรึกษาเฉพาะด้านเข้าให้บริการปรึกษาแนะนำในเชิงลึก ซึ่งผลการดำเนินโครงการประสบความสำเร็จพอสมควร มีผู้สมัครเข้าร่วมโครงการถึง 2,511 ราย คิดเป็นร้อยละ 97 ของเป้าหมายซึ่งกำหนดไว้ (2,600 กิจการ) ในช่วงต้นปี 2545

การเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร จึงได้มีนโยบายในการจัดตั้งสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อพัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรมให้แก่ผู้ประกอบการและบุคลากรในธุรกิจ SMEs เกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน เทคโนโลยีการผลิต และการบ่มเพาะอุตสาหกรรม ทั้งนี้ได้ส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ที่มีประสิทธิภาพควบคู่ไปกับการพัฒนาผู้ประกอบการเดิม รวมทั้งการจัดฝึกอบรมของหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมการค้าภายใน กรมส่งเสริมการส่งออก เป็นต้น ล้วนแล้วแต่มีส่วนช่วยกระตุ้นให้ผู้ประกอบการพัฒนาตนเองและบุคลากรในสถานประกอบการ เนื่องจากการพัฒนาบุคลากรมีส่วนหนุนให้การบริหารจัดการ ตลอดจนกระบวนการผลิต และการตลาดมีประสิทธิภาพมากขึ้น

11.1.5 นโยบายด้านภาษี สิทธิประโยชน์ และกฎระเบียบ

ความช่วยเหลือทางด้านภาษีที่รัฐดำเนินการเพื่อลดต้นทุนของกิจการในประเทศโดยรวม ดังเช่น การลดอัตราอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบจากต่างประเทศ โดยกำหนดให้อัตราอากรนำเข้าสำหรับวัตถุดิบเหลือเพียงร้อยละ 1 และผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปร้อยละ 3 นั้น ถือเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากการนำเข้าวัตถุดิบของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 65.1 ของวัตถุดิบทั้งหมดที่ใช้ ในขณะที่ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กที่มีการใช้วัตถุดิบในประเทศในสัดส่วนที่สูง โดยมีการนำเข้าวัตถุดิบเพียงร้อยละ 46.3 และ 17.1 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม ยังได้มีการกำหนดมาตรการทางภาษีสำหรับ SMEs เป็นการเฉพาะ อันประกอบด้วย การยกเลิกการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มอัตราร้อยละ 1.5 ของยอดรายรับสำหรับผู้ประกอบการขนาดย่อมที่มีรายรับเกินกว่า 600,000 บาท แต่ไม่เกิน 1,200,000 บาทต่อปี ทำให้ผู้ประกอบการสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายจากภาษีถึง 200,000 บาทต่อราย (ถ้าไรสุทธิ 1 ล้านบาทแรก ลดภาษีได้ 10% จากเดิม หรือ 100,000 บาท ส่วน 2 ล้านบาทต่อมา ลดภาษีอีก 5% หรืออีก 100,000บาท)

การปรับลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับผู้ประกอบการมีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่เกิน 5 ล้านบาท ซึ่งมีจำนวนถึงร้อยละ 85¹ ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ยื่นแบบเสียภาษี และการให้ผู้ประกอบการ SMEs² หักค่าเสื่อมได้ในอัตราพิเศษเพื่อลดหย่อนภาษี จะเป็นประโยชน์ในรูปของภาระภาษีที่ลดลงในปีแรกๆ ของการลงทุน ซึ่งจะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดการขยายการลงทุนได้มาก

กฎระเบียบต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคในการประกอบการของ SMEs ก็ได้มีการปรับปรุงให้อ่อนโยนขึ้นต่อ SMEs มากขึ้น อย่างเช่น การบังคับใช้มาตรฐานทางการบัญชีซึ่งเดิมกำหนดให้เหมือนกันในทุกขนาดธุรกิจ ซึ่งก่อให้เกิดความยุ่งยากแก่ธุรกิจ SMEs เป็นอย่างมาก ปัจจุบันก็ได้มีการยกเว้นการบังคับใช้สำหรับบริษัทที่ไม่ใช่บริษัทมหาชนจำกัด จำนวน 7 ฉบับ จนกว่าจะมีมาตรฐานการบัญชีสำหรับ SMEs โดยเฉพาะ

การเร่งแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้าปลีก และอุตสาหกรรมของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว โดยการปรับปรุง พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 เพื่อพยายามลดข้อเสียเปรียบของการประกอบการธุรกิจค้าปลีกดั้งเดิมของไทยกับธุรกิจค้าปลีกข้ามชาติขนาดใหญ่ในปัจจุบัน

ในส่วนของการให้สิทธิประโยชน์ผ่านการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI นั้น ได้มีการปรับปรุงเงื่อนไขในการขอรับการส่งเสริมจากเดิมกำหนดวงเงินขั้นต่ำไว้ที่ 5 ล้านบาท เหลือเพียงวงเงินขั้นต่ำ 1 ล้านบาท ซึ่งพบว่า BOI ได้ให้การส่งเสริม SMEs ทั้งในภาคการผลิตและภาคบริการเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

¹ ปิ่นสายและคณะ, 2544

² ผู้ประกอบการ SMEs ที่มีทรัพย์สินถาวร (ไม่รวมที่ดิน) ไม่เกิน 200 ล้านบาทและการจ้างงานไม่เกิน 200 คน

11.1.6 นโยบายด้านอื่น ๆ

นอกจากนโยบายหลัก 5 ด้านที่รัฐพยายามให้ความช่วยเหลือผ่านหน่วยงานต่าง ๆ แล้ว ยังมีการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในประเด็นอื่น ๆ ควบคู่ไปด้วย อาทิเช่น

- การสนับสนุนให้มีการบริการ SMEs ในทุกเรื่องอย่างครบวงจรในลักษณะ One-Stop Service (OSS) โดยในปัจจุบันได้จัดตั้ง “ศูนย์บริการ SMEs”³ ภายใต้สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ธุรกิจ SMEs ได้รับบริการที่จำเป็นในการดำเนินธุรกิจอย่างครบวงจร โดยมีการให้บริการแนะนำปรึกษาเบื้องต้น เชื่อมโยงและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชี้นำและส่งต่อผู้ประกอบการไปยังหน่วยงานเฉพาะทางได้ และมีศูนย์เครือข่ายเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานพันธมิตรร่วมให้บริการทั้งภาครัฐและเอกชนกว่า 50 หน่วยงาน

- การสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มกันของผู้ประกอบการ SMEs เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองและลดค่าใช้จ่ายในการจัดหาวัตถุดิบและการตลาด ดังเช่น การดำเนินโครงการผู้ซื้อพบผู้ผลิต การจัดศูนย์จำหน่ายและกระจายสินค้า เป็นต้น มาตรการเหล่านี้สามารถลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการได้ระดับหนึ่ง

- การกระจายความช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยในภูมิภาคและชุมชนให้สามารถดำรงอยู่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมร้านค้าชุมชนโดยให้ทุนสนับสนุนอย่างต่อเนื่องซึ่งได้มีการกระจายไปตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ได้จัดทำแผนประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการกระจายสินค้าไปยังสถานที่ต่าง ๆ และได้ดำเนินการแล้ว 3,797 แห่ง⁴ อย่างไรก็ตาม มีการร้องเรียนเรื่องปัญหาการค้าสินค้าตกต่ำเนื่องจากปัญหาการลอกเลียนแบบผลิตภัณฑ์จนทำให้สินค้าออกสู่ตลาดมากเกินไป

³ เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 18 ม.ค. 2545

⁴ กรุงเทพฯธุรกิจ ฉบับวันที่ 30 มี.ค. 45

■ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นนโยบายที่ให้ความช่วยเหลือ SMEs ได้เป็นอย่างดี ถึงแม้รัฐบาลจะไม่ได้มีมาตรการเพื่อช่วยเหลือ SMEs ทางด้านนี้โดยตรง แต่เนื่องจากธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โรงแรม และภัตตาคารมีจำนวนสถานประกอบการที่เป็น SMEs ถึงร้อยละ 99 ของสถานประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งหมด จึงทำให้ SMEs ภาคบริการด้านการท่องเที่ยวได้รับประโยชน์จากการส่งเสริมเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังส่งผลดีต่อธุรกิจต่อเนื่องอื่น เช่น ธุรกิจการค้าของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง ซึ่งเป็น SMEs เป็นส่วนใหญ่⁵

11.2 กรอบนโยบายที่เหมาะสมในการส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ในอนาคต

นโยบายที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันสามารถช่วยปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการประกอบการของ SMEs ได้เป็นอย่างดี ควรที่จะดำเนินการต่อไป และควรมีการประเมินผลการดำเนินงานทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ว่าครอบคลุม SMEs มากน้อยเพียงใด และส่งผลให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจได้มากขึ้นเพียงใด

กรอบนโยบายที่ควรดำเนินการในอนาคต ได้แก่

(1) สนับสนุนด้านการเงินโดยให้ SMEs พึ่งพาทุนในระบบการเงินมากขึ้น โดยแก้ไขจุดอ่อนในเรื่องการวางระบบบัญชีและการวางแผนให้กับ SMEs โดยมีสถาบันการเงินของรัฐ เช่น บสย. เป็นผู้ประกันสินเชื่อ และ ศงป. ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาทางการเงินในลักษณะครบวงจร เป็นต้น เพื่อให้ SMEs มีความเข้มแข็งทางการเงินมากขึ้น

(2) เน้นการมีส่วนร่วมกับภาคเอกชนมากขึ้นโดยเฉพาะกับการระดมทุนจากภาคเอกชนผ่านตลาดหลักทรัพย์ หรือพันธบัตร และตราสารต่างๆ ตลอดจน

⁵ ผลการสำรวจของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่าค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าที่ระลึกมีสัดส่วนถึงร้อยละ 34.7 ของค่าใช้จ่ายรวมในการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543.)

สนับสนุนให้เกิดการจัดตั้งกองทุนร่วมทุน ระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐในการพัฒนา SMEs ด้านต่าง ๆ

(3) ส่งเสริมให้มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล ทั้งทางด้านการผลิต การค้า บริการ การตลาด เทคโนโลยี เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ SMEs และเพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้มีความเที่ยงตรง ทันสมัย สะดวก และรวดเร็ว

(4) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อ SMEs ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการใช้ e-business, e-commerce, ICT เข้ามาเสริมด้านการจัดหา supply เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิต การบริหารจัดการ การจำหน่ายสินค้า และยกระดับคุณภาพสินค้าและบริการ เป็นต้น

(5) ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา ในการวิจัยและพัฒนาที่เน้นผลประโยชน์ต่อ SMEs มากขึ้น รวมถึงการสร้างนวัตกรรมที่ใช้ทุนไม่สูงมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยกระดับมาตรฐานสินค้าด้านบรรจุภัณฑ์ เพื่อสร้างตราสินค้าให้เป็นที่รู้จักและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ของ SMEs และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

(6) สนับสนุนให้มีการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อให้มีกำลังคนที่จะจบการศึกษาและฝึกอบรมมาช่วยส่งเสริมการพัฒนา SMEs ให้มีความเข้มแข็งและเติบโตได้อย่างยั่งยืน เช่น โครงการพัฒนาผู้ประกอบการรายย่อย โครงการอัมชอุผู้ประกอบการรายใหม่ เป็นต้น

(7) ส่งเสริมให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี มาตรฐานอุตสาหกรรม การตลาด การเงิน เทคโนโลยีสารสนเทศ การบัญชี เป็นต้น เพื่อพัฒนาและจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมร่วมกัน รวมทั้งกระจายการฝึกอบรมไปยังภูมิภาคให้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

(8) ปรับปรุงโครงสร้างทางด้านอัตราค่าจ้างให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของแรงงาน

(9) นโยบายที่เกี่ยวข้องกับระบบแรงจูงใจด้านรายได้ ภาษี และการส่งเสริมการลงทุนของ SMEs ต้องไม่ต่ำไปกว่าอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

(10) แยกส่วนของการกำหนดนโยบาย การกำกับดูแล ส่งเสริม และ ประเมินผล ระหว่างส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นให้ชัดเจน เช่น ด้านกำหนดกรอบแผนแม่บทควรเป็นหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริม SMEs แต่แผนระดับปฏิบัติการควรเป็นหน้าที่ของพื้นที่ (localities) ด้านการกำกับดูแลควรเป็นหน้าที่ของส่วนกลางและท้องถิ่น เป็นต้น ส่วนการปฏิบัติการนั้นเป็นหน้าที่ของภาคเอกชนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติในระดับพื้นที่ โดยมีภาครัฐให้การสนับสนุนเป็นพี่เลี้ยงในระยะแรก และเมื่อ SMEs สามารถเติบโตได้อย่างเข้มแข็งและสามารถดำเนินการต่อไปได้ด้วยตนเอง

(11) ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายของ SMEs ในแต่ละพื้นที่อาจจะเป็นในลักษณะของกลุ่ม (cluster) เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มผู้ผลิตต่าง ๆ เช่นเดียวกับการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ กล่าวคือมีการเชื่อมโยงในระดับพื้นที่ ระดับเขต หรือภูมิภาคระดับประเทศและต่างประเทศ

(12) ผลักดันการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าทั้งในระดับจังหวัด ภูมิภาค ประเทศ และต่างประเทศ โดยอาศัยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน

(13) สนับสนุนการพัฒนาผู้ประกอบการอย่างครบวงจร ตั้งแต่เริ่มต้นธุรกิจ โดยการอำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาต ให้คำปรึกษา ฝึกอบรม ให้การสนับสนุนข้อมูลที่จำเป็น จัดหาแหล่งสินเชื่อและตลาด เป็นต้น ทั้งนี้จะต้องครอบคลุมผู้ประกอบการทุกกลุ่มทั้งรายใหม่ รายเดิม และผู้ประกอบการในภูมิภาค และชุมชน

(14) การจ่ายเงินงบประมาณของรัฐบาลตามโครงการต่าง ๆ ควรมุ่งเป้าหมายไปเพื่อสร้างรายได้ให้ SMEs เป็นหลัก เช่น การจัดซื้อจัดจ้างในโครงการต่าง ๆ เป็นต้น